

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอบลราชธานี
ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563)

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ ปี พ.ศ. 2551-2557

Performance evaluation of the Reconciliation Election Project 2008-2014

พรรณณี สวนเพลง^{1*} จตุพล ดวงจิตร² นวนันท์ ศรีสุขใส³ และปณิชา ตันสุติชล⁴
Pannee Suanpang^{1*} Jatupon Dongjit² Nawanun Srisuksai³
and Panicha Tansutichon⁴

^{1*}คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

^{1*}Faculty of Science & Technology, Suan Dusit University

²โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

²School of Laws and Politics, Suan Dusit University

³นักวิจัยประจำสาขาวิชาท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

³Researcher of Tourism Project, Suan Dusit University

⁴นักวิจัยประจำสาขาวิชาท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

⁴ Researcher of Tourism Project, Suan Dusit University.

*E-mail: dtechpannee@yahoo.com

Received: Sep 21, 2018

Revised: May 21, 2019

Accepted: Sep 24, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ (2) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหรือแก้ไขกฎระเบียบ กระบวนการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวิธีการศึกษาวิจัยแบบผสม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ บุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ใช้รูปแบบการประเมินโครงการแบบ CIPP

Model ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ (1) ด้านระเบียบและแนวทางปฏิบัติ (Context) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.85) กล่าวคือ ระเบียบและแนวทางปฏิบัติในการดำเนินโครงการฯ มีความเหมาะสม (2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.76) โดยเห็นว่าบุคลากรของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความพร้อม (3) ด้านกระบวนการ (Process) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.72) โดยเห็นว่าบุคลากรในหน่วยงานมีศักยภาพในการดำเนินโครงการฯ (4) ด้านผลผลิต (product/outcome) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D. = 0.73) กล่าวคือองค์กรมีการบริหารจัดการโครงการฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คำนึงกับงบประมาณที่ได้รับ ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ เห็นควรให้มีการวัดประเมินผลโครงการฯ เป็นรายครั้งและควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์

คำสำคัญ: โครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง การประเมินผลสัมฤทธิ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This study aims to 1) evaluate the Reconciliation Election Project of local administration (2) recommend how to improve or amend regulations and project implementation process by local governments. A mixed method of questionnaires were used to collect quantitative data in-depth interview for qualitative data the staff of the office of Provincial Election were a sample group. The evaluation of efficiency and effectiveness of project implementation by using a CIPP Model showed that (1) the average overall opinion on regulation and process was high ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.85) This means the rules and guidelines for the implementation of the project are appropriate. (2) The Input factor is at a high level ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.76) the staff are ready to work (3) The Process factor is at a high level ($\bar{X}=4.20$,

S.D.=0.72) This shows that the staff in the unit have the potential to carry out the project. (4) The Product/outcome factor is at a high level ($\bar{X}$ =4.17, S.D.=0.73). the results indicate the efficient management of the project implementation within the budget. Guidelines for improving by qualitative research should assessment and report of each project implementation, and build a network of cooperation with local educational institutions in order to disseminate knowledge and understanding about the reconciliation election.

Keywords: Reconciliation Election Project, The Office of Provincial Election, Performance evaluation, Local administration

บทนำ

จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ถึง 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ได้มีการร้องเรียน/ร้องคัดค้านการเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่ผู้ร้องสำคัญผิดในข้อกฎหมายหรือสำคัญผิดในข้อเท็จจริง บางเรื่องมีผู้กลั่นแกล้งผู้สมัคร หรือบางเรื่องผู้สมัครหาเสียงด้วยวิธีการไม่สุจริต นำไปสู่การสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ และประชาชนเกิดความเบื่อหน่าย ขาดความเชื่อถือในกระบวนการการเลือกตั้ง ก่อให้เกิดความแตกแยกในท้องถิ่น แบ่งเป็นฝักเป็นฝ่ายขาดความสามัคคีที่จะร่วมกันพัฒนาสังคมโดยรวม จึงจำเป็นที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันสร้างความสมานฉันท์ สอดคล้องกับการศึกษาของ Bureekul and Thananithichot (2012) ได้ศึกษาเรื่อง Trust and social cohesion, the key to reconcile Thailand's future ซึ่งเป็นการศึกษาถึง กระบวนการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของประเทศไทยในอนาคต เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายในการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของประชาชนในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาถึงระดับความเชื่อใจและปัจจัยทางสังคมที่จะนำไปสู่การสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ ผลการศึกษาพบว่า สังคมไทยยังคงมีความแตกหัก ยังคงเป็นกลุ่มเนื่องจากมีความคิดเห็น ความเชื่อที่แตกต่างกันออกไป อีกทั้งปัญหาความขัดแย้ง

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563)

ทางการเมืองก็ยังคงอยู่ จึงเป็นการยากที่จะสร้างความปรองดองและสมานฉันท์อย่างแท้จริงในอนาคต

กระบวนการสร้างความสมานฉันท์ คือ กระบวนการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน/ร้องคัดค้านจากการเลือกตั้ง ด้วยความเข้าใจและความพอใจของคู่กรณี โดยมุ่งหวังที่จะลดความแตกแยกในสังคม ดังนั้น จึงได้มีระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ พ.ศ. 2550 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2550 โดยกำหนดแนวทางในการดำเนินการไว้สองประการ คือ (1) การสร้างความรู้ความเข้าใจ (2) กระบวนการสร้างความสมานฉันท์ โดยการจัดอบรมให้ความรู้และสร้างความเป็นมิตรระหว่างผู้สมัครผู้สนับสนุนและบุคคลผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง หากปรากฏว่ามีเรื่องร้องเรียน/ร้องคัดค้านการเลือกตั้งที่สำคัญผิดในข้อกฎหมายหรือสำคัญผิดในข้อเท็จจริงก็เข้าสู่กระบวนการสร้างความสมานฉันท์ (Office of The Election Commission of Prachinburi, 2014)

ด้วยปีงบประมาณ 2556 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่าง ๆ ได้เสนอโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งที่ประชุมคณะอนุกรรมการการเลือกตั้งเพื่อการรับรองและส่งเสริมการปฏิบัติงานขององค์การเอกชน ให้ความเห็นชอบโครงการและอนุมัติโครงการ ปีงบประมาณ 2556 จำนวน 74 จังหวัด จำนวน 1,340 โครงการ จำนวน 3,079 แห่ง รวมงบประมาณทั้งสิ้น 31,365,190 บาท สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่าการดำเนินโครงการดังกล่าวควรจะได้พิจารณาถึงการบริหารโครงการในแง่ของประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการว่ามีความคุ้มค่าและบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ กล่าวคือหลังจากที่ได้มีการนำโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ไปปฏิบัติแล้ว การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปอย่างโปร่งใสหรือไม่ ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีความเข้าใจ และกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งลดลงหรือไม่ การซื้อสิทธิขายเสียงและใส่ร้ายป้ายสีซึ่งกันและกันลดลงหรือไม่ โดยเฉพาะในเรื่องการร้องคัดค้านการเลือกตั้งมีจำนวนเพิ่มขึ้นหรือลดลงหรือไม่ ซึ่งปรากฏการณ์เหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นว่า การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาวิจัยหรือประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากพนักงานในองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ให้ถูกต้องตามหลักการบริหารและหลักวิชาการ การศึกษาวิจัยนี้นับเป็นการช่วยให้การดำเนินบทบาทหน้าที่การบริหารที่ว่าด้วยเรื่องของการควบคุม (Controlling) อันประกอบด้วย การติดตามหรือตรวจสอบ (Monitoring) การประเมินผล (Evaluating) เพื่อให้ได้มาซึ่งการป้อนกลับ (Feedback) ของข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับผลการดำเนินงาน (Performance) ที่เกิดขึ้นมาเปรียบเทียบกับผลลัพธ์ตามที่วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อนำไปสู่การปรับปรุง เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหรือแก้ไขกฎระเบียบกระบวนการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้ประยุกต์กรอบแนวคิดของ Stufflebeam and Daniel (2003) ประกอบด้วย การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context: C) การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยนำเข้า (Input evaluation: I) การประเมินกระบวนการ (Process evaluation: P) การประเมินผลผลิต (Product evaluation: P) ดังภาพที่ 1

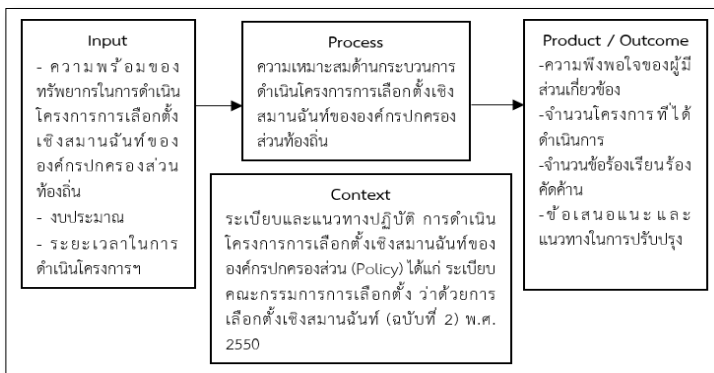

Figure 1 Conceptual framework for research in the form of CIPP Model

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์

มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ วิธีปฏิบัติในการเลือกตั้งแก่ผู้สมัคร และผู้ที่เกี่ยวข้อง (2) เพื่อสร้างการยอมรับเรื่องการรู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย รู้รักสามัคคี การรักษาความเป็นมิตรทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้งแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้การหาเสียงเป็นไปอย่างโปร่งใสไม่กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่มีการซื้อสิทธิขายเสียง และใส่ร้ายป้ายสีซึ่งกันและกัน และ (3) เพื่อระงับเรื่องร้องเรียน/ร้องคัดค้านการเลือกตั้งด้วยความพอใจของคู่กรณี การดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์มุ่งหวังที่จะสร้างจิตสำนึกที่ดีของผู้สมัครไม่ให้กระทำความผิดกฎหมายและสร้างความรัก ความสามัคคีของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งทุกฝ่ายให้เป็นไปในแนวทางสร้างสรรค์ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งกระบวนการสร้างความสมานฉันท์จะสัมฤทธิ์ผลได้จะต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

(1) ภาคประชาชน ได้แก่ประชาชนทุกคนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้สนับสนุนผู้สมัคร หากบุคคลเหล่านั้นมีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้งรู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย รู้รักสามัคคี ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ จะระงับลงทันที

(2) เจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องไม่เป็นผู้สร้างเงื่อนไขในการดำเนินการ
สมานฉันท์ ให้เป็นไปด้วยความยากลำบาก แต่ควรจะเป็นกลไกที่สนับสนุนและ
ส่งเสริมให้กระบวนการสร้างความสมานฉันท์เป็นไปด้วยความราบรื่น
ขั้นตอนในการเสนอโครงการและการขออนุมัติงบประมาณให้ดำเนินการ
ดังนี้

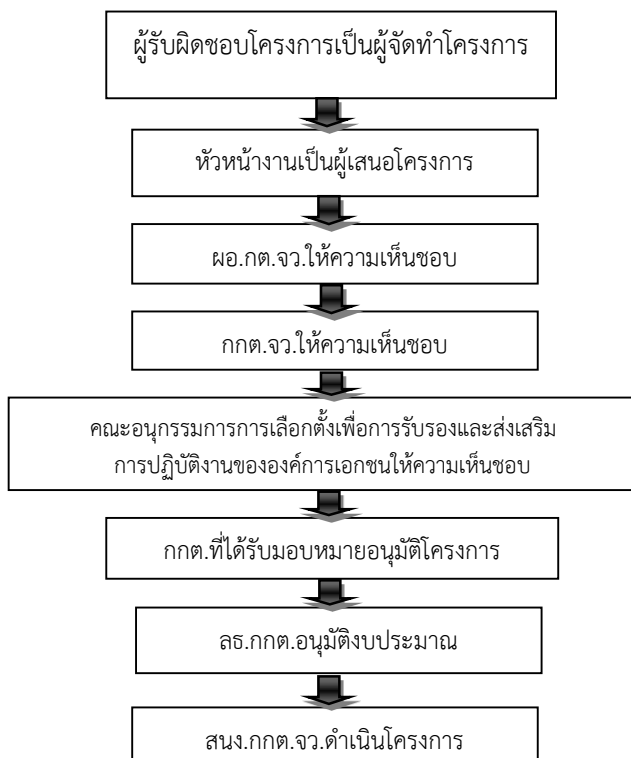

Figure 2 Steps for proposing projects and requesting budget approval
Source: Office of The Election Commission, 2014

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ

Robbins (1993) กล่าวว่า การประเมินผลโครงการเป็นกระบวนการของการดูแลติดตาม เพื่อที่จะรู้ว่าองค์กรหรือหน่วยงานได้รับหรือใช้ทรัพยากรเพื่อการดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด ถ้าไม่ได้ผลการแก้ไขต้องเป็นหน้าที่ของผู้บริหารต้องดูแลป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา โดยการเสนอข้อมูลเพื่อเสนอคำวินิจฉัยสำหรับทางเลือกหรือการตัดสินใจว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด (Stufflebeam, 2007) เพื่อจะนำไปใช้ตัดสินใจบริหารโครงการให้บรรลุถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ จากการพิจารณาความหมายวัตถุประสงค์และลักษณะของการประเมินโครงการ ชี้ให้เห็นว่าการประเมินโครงการเป็นกิจกรรมสำคัญที่ขาดไม่ได้ในวงจรของโครงการ (Project cycle) เพราะการประเมินโครงการมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการบริหารโครงการ

Stufflebeam (2007) ได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ตามอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของ “CIPP Model” ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context evaluation: C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมาย

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation: I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสมและความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา ฯลฯ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน

3) การประเมินกระบวนการ (Process evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ การประเมินกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่นหรือจุดแข็ง และจุดด้อยของนโยบาย/แผนงานโครงการซึ่งมักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจาสิ้นสุดโครงการแล้ว

4) การประเมินผลผลิต (Product evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

แต่การประเมินผลแบบนี้มิได้ให้ความสนใจต่อเรื่องผลกระทบและผลลัพธ์ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการเท่าที่ควร

3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ

ประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการ กล่าวได้ว่า มีความหมายเช่นเดียวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Efficiency) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ ประสิทธิภาพขององค์กรพิจารณาได้จากทรัพยากรที่เป็นปัจจัยนำเข้า (คน เงิน วัสดุอุปกรณ์) และผลผลิตขององค์กร สิ่งที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คือ โครงสร้างงาน ระเบียบ ปฏิบัติ ผลการปฏิบัติงาน (Herzberg, 1967) ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) ในมิติของปริมาณ (Quantity) ของผลผลิตที่ได้รับ คุณภาพ (Quality) ของผลผลิต ระยะเวลา (Time) ที่ใช้และค่าใช้จ่าย (Cost) ในการดำเนินโครงการ

การประเมินผล เป็นกระบวนการในการตรวจสอบการปฏิบัติงานเพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินการกับแผนงานที่ตั้งไว้ เป็นการควบคุมและเร่งรัดงานให้เป็นไปตามแผน อีกทั้งเป็นการศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานเพื่อหาทางแก้ไขและนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น (Jatekrongsuk, 2006) หลักการสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางในการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้การประเมินเป็นไปอย่างถูกต้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ มีรายละเอียด กล่าวคือ

1) การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นกระบวนการประเมินค่าผลการปฏิบัติงานมิใช่ประเมินค่าบุคคล

2) การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาทุกคน ในการจัดการและควบคุมในหน่วยงานของตน ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3) การประเมินผลการปฏิบัติงานจะต้องมีความแม่นยำในการประเมิน หมายถึง เชื่อมั่นได้ในผลการประเมิน และความเที่ยงตรงของการประเมิน

4) การประเมินผลการปฏิบัติงานจะต้องมีเครื่องมือหลักช่วยในการประเมิน

5) การประเมินผลการปฏิบัติงานจะต้องมีการแจ้งผลการประเมิน และหารือผลการปฏิบัติงาน ภายหลังเสร็จสิ้นการประเมินแล้ว เพื่อให้พนักงานทราบถึงข้อดี ข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

6. การประเมินผลการปฏิบัติงานมีการดำเนินการเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ประโยชน์ของการประเมินผลการปฏิบัติงาน จะมีประโยชน์ต่อการบริหารงานขององค์กรมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมินผลการปฏิบัติงาน

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม เพื่อประเมินผลโครงการจากพนักงานในองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ โดยมีการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) เพื่อนำมายืนยันผลการวิจัยในเชิงปริมาณ รวมทั้งการศึกษาเอกสาร (Documentary study) อาทิ ข้อมูลจากเอกสารทางราชการ สิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย รายงานการศึกษา ฯลฯ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานการวิจัย นำมาประเมินการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ดำเนินการก่อนวันที่ 22 พฤษภาคม 2557

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จำนวน 12 คน ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จำนวน 11 คน ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 18 คน กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จำนวน 19 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 62 คน

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้ครอบคลุมในทุกระดับ โดยคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาในเบื้องต้นว่าผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการให้ข้อมูลตามประเด็นคำถามได้ หรือเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ เพื่อดึงเอาประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลมาประมวลตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย

(1) วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดการวิจัยจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ

(2) ลงพื้นที่ศึกษาบริบทของโครงการฯ และสังเคราะห์แนวคิดเชิงลึกของการวิจัยจากขั้นตอนที่ 1-3 เพื่อสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยและเครื่องมือการวิจัยที่สามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

(3) จัดทำเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

(4) มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์และแบบประเมินจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน หลังจากนั้นจึงการค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป

(5) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้วยการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.968

(6) ติดต่อประสานงานและลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล

(7) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินโครงการฯ การสัมภาษณ์พร้อมสรุปล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(1) แบบประเมินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ โดยประยุกต์จากแนวคิด Stufflebeam and Daniel (2003) และ Kamponphat et al. (2016) ประกอบด้วย การประเมินด้านบริบท หรือสภาวะแวดล้อม (Context: C) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น หรือปัจจัยนำเข้า (Input evaluation: I) การประเมินกระบวนการ (Process evaluation: P) และการประเมินผลผลิต (Product evaluation: P) มีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) สำหรับเกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตตามเกณฑ์จุดกลาง (Midpoint) ของช่วงระดับคะแนน (Class interval) ดังนี้

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563)

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายความว่า ความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายความว่า ความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายความว่า ความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายความว่า ความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.50 หมายความว่า ความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เทคนิคการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ มีใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โควตา (Quota sampling) เพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากร

(2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีข้อคำถามสอดคล้องกับแบบประเมินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ โดยได้มีการเพิ่มเติมในส่วนข้อคิดเห็น เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงหรือแก้ไขกระบวนการ กระบวนการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ จำนวนความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

(2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งนี้ก่อนการวิเคราะห์จะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของชุดข้อมูล จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ พนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด/ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด/ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/กรรมการการเลือกตั้ง

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563)

ประจำจังหวัด จำนวน 62 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 70.97 และเป็นเพศหญิง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 29.03 มีประสบการณ์การทำงานด้านการเลือกตั้งมากกว่า 5 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 79.03 รองลงมา มีประสบการณ์การทำงานด้านการเลือกตั้ง 3-4 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 11.29 และมีประสบการณ์การทำงานด้านการเลือกตั้ง 1-2 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 8.06 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 75.81 รองลงมา มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 20.97 และมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.22 ตามลำดับ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผลการวิจัยดังนี้

ประเมินด้านบริบท (Context) พบว่า ทศนคติของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด้านระเบียบและแนวทางปฏิบัติโครงการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.85) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับความคิดเห็นว่าด้วยระเบียบและแนวทางปฏิบัติในการดำเนินโครงการฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.66$, S.D.=0.89) และเห็นว่าระเบียบและแนวทางปฏิบัติในการเข้าสู่กระบวนการสมานฉันท์เพื่อระงับเรื่องร้องเรียน/ร้องคัดค้านการเลือกตั้งมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.65$, S.D.=0.87) และระเบียบแนวทางปฏิบัติในการยื่นเสนอโครงการฯ เพื่อให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบวิธีปฏิบัติหาเสียงการในเลือกตั้งแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.65$, S.D.=0.91) ดังตารางที่ 1

Table 1 Opinions on regulations and guidelines Implementation (Policy) of the Reconciliatory Election Project of the local administration

Policy (Regulations and Guidance) of the Project Operation	Level of comment		Meaning
	$\bar{X}$	S.D.	
1. The Policy of the Project Proposal is appropriate to provide knowledge and build understanding about the rules and regulations for the election campaign to the candidates and other personnel involved.	3.65	0.91	high
2. The Policy of the reconciliation process is appropriate to reduce complaints/ opposition towards the election.	3.65	0.87	high
3. The Policy of project operation is appropriate.	3.66	0.89	high
4.The Policy of the payment process for the project is appropriate.	3.42	0.78	moderate
5. The Policy of the follow-up of the project is appropriate.	3.47	0.84	moderate
Average	3.57	0.85	high

ประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า บุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภาพรวมมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปี พ.ศ. 2556 ด้านความพร้อมของทรัพยากรในการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.13, S.D.=0.76) เมื่อพิจารณารายชื่อ ส่วนมากเห็นว่า บุคลากรของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.35, S.D.=0.60) กระบวนการบริหารจัดการของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความพร้อมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.31, S.D.=0.64) และสถานที่ในการดำเนินโครงการฯ มีความพร้อมในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.15, S.D.=0.74) ดังตารางที่ 2

Table 2 Opinions on the readiness of resources in the implementation of the reconciliation project of the local government organization (Input)

Input/Resource Readiness for the Project Operation	Level of comment		Meaning
	$\bar{x}$	S.D.	
1. Readiness of venues	4.15	0.74	high
2. Readiness of personnel	4.35	0.60	high
3. Readiness of management process	4.31	0.64	high
4. Budget	3.87	1.00	high
5. Suitable operating period	4.00	0.92	high
Average	4.13	0.76	high

ในส่วนของคุณข้อมูลเชิงคุณภาพ มีประเด็นสำคัญเพื่อนำไปสู่การแก้ไข กล่าวคือ

1) งบประมาณในการดำเนินโครงการ ส่วนมากมักจะเป็นในเรื่องของ งบประมาณด้านสถานที่ และค่าอาหาร ในบางครั้งการจัดโครงการฯ ประชาชนเข้ามาร่วมกิจกรรมด้วยบางแห่งมีประชาชนเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมากเนื่องจากการจัดหลาย ๆ แห่งมารวมกัน ทำให้ค่าใช้จ่ายทางด้านสถานที่และค่าอาหารไม่เพียงพอ เอกสารประกอบการเบิกจ่ายงบประมาณ และขั้นตอนการเบิกจ่าย งบประมาณมีความยุ่งยาก ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการบริหารโครงการ

2) หากพิจารณาความพร้อมของบุคลากร เห็นว่า การกระจายอำนาจจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ไม่ได้ให้อิสระในการตัดสินใจกับผู้ปฏิบัติการในระดับจังหวัด ทำให้การอนุมัติโครงการและการดำเนินโครงการเกิดความล่าช้า ดังนั้นควรมีการกระจายอำนาจการบริหารงานบางส่วนสู่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมากขึ้น อีกทั้งควรมีการกำหนดบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอย่างชัดเจน กล่าวคือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย กฎระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน และมีการติดตามกำกับการนำ นโยบาย แผนงาน โครงการ และตัวชี้วัดนำไปสู่การปฏิบัติในระดับจังหวัดอย่างชัดเจน เพื่อให้การทำงานเป็นระบบ ลดความซ้ำซ้อน และความล่าช้าของงาน

บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่รับผิดชอบในการดำเนินโครงการมีจำนวนจำกัด เมื่อมีการจัดการเลือกตั้งพร้อมกันหลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่สามารถดำเนินการได้ทั่วถึง

ประเมินด้านกระบวนการ (Process) พบว่า บุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภาพรวมมีระดับความคิดเห็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปี พ.ศ. 2556 ด้านความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Process) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณารายข้อส่วนมากเห็นว่า บุคลากรในหน่วยงานมีศักยภาพในการดำเนินโครงการฯ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.61) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีการประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้อย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.31, S.D. = 0.64) นอกจากนี้ยังเห็นว่า มีการดำเนินการตรวจสอบเอกสารเพื่อเบิกจ่ายเงินของการดำเนินโครงการฯ อย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.66) ดังตารางที่ 3

Table 3 Opinions about the appropriateness of the process of the reconciliation project of the local government organization (Process)

The Proper Process of Project Operation	Level of comment		Meaning
	$\bar{X}$	S.D.	
1. Plans/guidelines of the project are prepared methodically.	4.16	0.68	high
2. A Budget Plan of the project is prepared methodically.	4.23	0.73	high
3. Plans/guidelines of the project are prepared methodically.	4.16	0.68	high
4. A Budget Plan of the project is prepared methodically.	4.23	0.73	high
5. Methodical co-operation with the Office of the Election Commission of Thailand.	4.31	0.64	high
6. Methodically manage, provide knowledge and build understanding about the rules and regulations of the election campaign to the candidates and personnel involved.	4.18	0.67	high
7. Build reconciliation among candidates in order to keep the campaign unambiguous.	4.23	0.61	high
8. Methodically manage the reconciliation process to reduce complaints/opposition towards the election.	4.24	0.76	high
9. Manage the follow up for project operation results.	4.02	0.90	high
10. Keep reports of project operation results.	4.13	0.86	high
11. Collect data, statistics, numbers and methodically provide information about the project operation.	4.00	0.89	high

Table 3 Opinions about the appropriateness of the process of the reconciliation project of the local government organization (Process)
(Continued)

The Proper Process of Project Operation	Level of comment		Meaning
	$\bar{X}$	S.D.	
12. Methodically manage the budget and payment of the project operation.	4.26	0.70	high
13. Methodically manage the payment documentation of the project operation.	4.29	0.66	high
14. Review the potential of personnel in units for the project operation.	4.39	0.61	high
Average	4.20	0.72	high

ในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพ มีประเด็นสำคัญเพื่อนำไปสู่การแก้ไข กล่าวคือ ในการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ มีสองกระบวนการ คือ กระบวนการให้ความรู้ และกระบวนการสร้างความสมานฉันท์ ทั้งนี้ กระบวนการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเป็นกระบวนการที่ดี ควรสนับสนุนให้มีการดำเนินต่อไป หากแต่กิจกรรมบางอย่าง อาทิ การปฏิบัติงาน การสาบานตน ก็ควรพิจารณาตามความเหมาะสมแล้วแต่บริบทของแต่ละพื้นที่ เนื่องจากเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาที่ใช้ในการกล่อมเกล้าผู้สมัครไม่ให้เกิดการซื้อสิทธิขายเสียงเกิดขึ้น จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลยังไม่พบว่า มีการดำเนินกระบวนการสร้างความสมานฉันท์ ซึ่งอาจจะเป็นด้วยปัจจัยหลายประการ เช่น อาจจะมีการตกลง โกล่เกลี่ยยอมความระหว่างผู้สมัครกันได้ก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการสมานฉันท์ เป็นต้น

ประเมินด้านผลผลิต (product/outcome) พบว่า บุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภาพรวมมีระดับความคิดเห็นต่อผลลัพธ์การดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Outcome) ปี พ.ศ. 2556 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.17, S.D.=0.73) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า หน่วยงานมีกระบวนการดำเนินโครงการฯ ที่มีประสิทธิภาพ

อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.57) มีการบริหารจัดการโครงการฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คำนวณค่ากึ่งเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้รับ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.73) นอกจากนี้กระบวนการสร้างความสมานฉันท์จะช่วยลดระดับข้อร้องเรียนหรือการคัดค้านการเลือกตั้งได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.81) ดังตารางที่ 4

Table 4 Opinions on the results of the implementation of the Reconciliation Election Program of the Local Administrative Organization (Outcome)

Outcome/Results of the Project Operation	Level of comment		Meaning
	$\bar{X}$	S.D.	
1. See if providing knowledge and building understanding about the rules and regulations of the election campaign to candidates and personnel involved can create reconciliation after the election.	4.11	0.81	high
2. See if the reconciliation process can reduce complaints/opposition towards the election.	4.13	0.81	high
3. See if individual units can manage the project operation effectively and are worth the budget.	4.21	0.73	high
4. See if an individual unit is effective during the project operation.	4.26	0.57	high
Average	4.17	0.73	high

ข้อมูลเชิงคุณภาพและการสืบค้นเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า การดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่สามารถชี้ชัดได้ว่ามีประสิทธิภาพ เนื่องจากหน่วยงานไม่ได้มีการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะ

ชี้วัดความสำเร็จความมีประสิทธิภาพของโครงการอย่างไร หากแต่สามารถพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ กล่าวคือ ดังตัวอย่างในตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของ อปท. ที่ครบวาระต่อจำนวนเรื่องร้องเรียนคัดค้านนั้นมีแนวโน้มลดต่ำลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลผลิตของการดำเนินโครงการ เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้จำนวนเรื่องร้องเรียนร้องคัดค้านจากการเลือกตั้งลดลง ส่งผลให้ประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการมีทัศนคติเชิงบวกต่อการดำเนินโครงการ ดังตารางที่ 5

Table 5 Numbers of petitions and objections from the election of the local council 2008 – 2014

	Number / Year							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
term of the local council complete	3,081	3,827	287	911	3,116	3,596	689	15,507
petitions and objections	3,782	2,551	631	770	2,015	1,352	284	11,385
(%)	122.8	66.7	219.9	84.5	64.7	37.6	41.2	

Source: Office of The Election Commission, 2014

อภิปรายผล

การประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถชี้ชัดได้ว่ามีประสิทธิภาพเนื่องจากไม่ได้กำหนดตัวชี้วัดประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการไว้ตั้งแต่แรก หากแต่สามารถพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ กล่าวคือ ผลผลิตของการดำเนินโครงการเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้จำนวนเรื่องร้องเรียนร้องคัดค้านการเลือกตั้งลดลง ซึ่งสอดคล้องกับ การประเมินประสิทธิภาพของ Simon (1947) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพว่าให้พิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input)

กับผลผลิต (Output) ที่ได้รับ ประสิทธิภาพจึงเป็นการนำผลผลิตลบด้วยปัจจัยนำเข้าซึ่งแนวคิดของการประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการและสอดคล้องกับ Office of the Civil Service Commission (2006) กล่าวถึงประสิทธิภาพการดำเนินโครงการ โดยทั่วไปจะหมายถึงการทำงานที่ประหยัด ได้ผลงานที่รวดเร็วมีคุณภาพ คำนึงกับการใช้ทรัพยากรในด้านการเงิน คน อุปกรณ์ และเวลา ดังนั้น ประสิทธิภาพจึงหมายถึงอัตราความแตกต่างระหว่างปัจจัยนำเข้าและผลผลิตที่ออกมาในงานนั้น

ผลการประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากพนักงานสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำจังหวัด/ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด/ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จำนวน 62 คน พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์การดำเนินโครงการฯ ด้านการบริหารจัดการโครงการฯ อย่างมีประสิทธิภาพ คำนึงกับงบประมาณที่ได้รับ หากพิจารณาการคำนวณค่าประสิทธิภาพจากการดำเนินโครงการฯ พบว่า การดำเนินโครงการฯ มีแนวโน้มของจำนวนเรื่องร้องเรียน ร้องคัดค้านจากการเลือกตั้งลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนโครงการ และจำนวนจังหวัดที่ได้ดำเนินโครงการ สามารถสรุปได้ว่าการดำเนินโครงการฯ ส่งผลให้จำนวนเรื่องร้องเรียน ร้องคัดค้านลดลง

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรมีการพิจารณารูปแบบใหม่ในการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ที่อาจจะไม่ต้องใช้งบประมาณ เช่น อาจจะมีการเชิญผู้สมัครรับเลือกตั้ง/ผู้สนับสนุน และประชาชนเข้ามาให้ความรู้สร้างความเข้าใจ โดยไม่ต้องใช้งบประมาณหรือใช้งบประมาณน้อยกว่านี้ หากแต่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เป็นกระบวนการที่สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง โดยปราศจากอามิสสินจ้าง เพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับประชาชน

ประสิทธิผลของการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การประเมินประสิทธิผลของการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่สามารถชี้ชัดได้ว่ามีประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่ได้กำหนดตัวชี้วัดประสิทธิผลของการดำเนินโครงการไว้

ตั้งแต่แรก หากแต่สามารถพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ กล่าวคือได้จากการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้ตั้งเอาไว้ และความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับ Gibson, Ivancevich and Donnelly (1979) โดยได้เสนอรูปแบบการประเมินประสิทธิผล โดยใช้เกณฑ์การวัดในระยะสั้นโดยใช้การผลิตประสิทธิภาพ และความพึงพอใจ

อนึ่ง การจัดการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ นอกจากการเกรงกลัวที่จะกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้งแล้วนั้น ส่วนหนึ่งมาจากการตกลงใกล้เคียงกันได้ระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งก่อนที่จะมีการยื่นร้องคัดค้านของคู่กรณี เพราะการได้เข้าร่วมโครงการรับฟังการชี้แจง การสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการสำคัญผิดในข้อกฎหมายหรือสำคัญผิดในข้อเท็จจริง ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้สนับสนุน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Techa (2010) ได้ศึกษาเรื่อง ความสมานฉันท์ของประชาชนในการเลือกตั้งนักการเมืองท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยได้กล่าวถึงประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองว่า ความขัดแย้งในกลุ่มผู้สนับสนุนผู้สมัครรับการเลือกตั้ง และกลุ่มผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งสาเหตุของความขัดแย้งส่วนใหญ่ เนื่องจากการได้รับข้อมูลข่าวสาร ข่าวสารที่ไม่ถูกต้องขาดการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ การให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะนำไปสู่การฟ้องร้องที่ลดน้อยลงด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

เนื่องด้วยคณะกรรมการความสงบแห่งชาติได้มีประกาศฉบับที่ 1/2557 และประกาศฉบับที่ 7/2557 ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ ห้ามมิให้มั่วสุมหรือชุมนุมทางการเมือง ณ ที่ใด ๆ ที่มีจำนวนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงให้ชะลอการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ฯ จนถึงห้วงเวลาปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2562) และเมื่อมีการกำหนดให้ทั้งกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้อีกครั้ง ผลจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ จะนำไปสู่แนวทางการปรับปรุงและการประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผลอย่างสูงสุดต่อไป สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรพิจารณา
ดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรมีการดำเนินการวัดและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการฯ ในแต่ละครั้งโดยทำการพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จให้ชัดเจน และนำผลการประเมินสู่การทบทวน วางแผนปรับปรุงเพื่อพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา องค์กร ภาวศัทั้งภายในพื้นที่และภายนอกพื้นที่เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ให้ประชาชนได้มีโอกาสได้รับรู้และเข้าใจอย่างทั่วถึงอันจะเป็นการลดภาระของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้อีกทางหนึ่ง
3. ควรมีการดำเนินโครงการโดยการทำความเข้าใจ ให้ความรู้ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะประชาชนอย่างต่อเนื่องถึงแม้จะมีการจัดการเลือกตั้งหรือไม่มีการจัดการเลือกตั้งก็ตาม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1 การแก้ไข ปรับปรุงกฎระเบียบ
ควรแก้ไขระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2550 ในสาระ ดังนี้
 - 1.1 ควรมีการเปลี่ยนชื่อระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ พ.ศ. 2550 ให้มีความเหมาะสม โดยอาจจะมุ่งเน้นในเรื่องของการให้ความรู้สร้างความเข้าใจแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งและประชาชน
 - 1.2 ควรมีการแยกระเบียบกระบวนการสร้างความสมานฉันท์เป็นอีกระเบียบหนึ่ง
 - 1.3 ควรมีการให้อำนาจกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่เป็นลักษณะเป็นโมฆะ เพื่อลดจำนวนข้อร้องเรียนที่ไม่ได้มีประเด็นสาระสำคัญที่จะส่งมายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
 - 1.4 ควรมีการกำหนดเงื่อนไขเวลาในการดำเนินโครงการฯ ก่อนที่จะครบวาระ 60 วัน

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563)

1.5 ควรมีการดำเนินโครงการให้ความรู้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้สนับสนุน และประชาชนได้อย่างต่อเนื่องทั้งก่อนมีการเลือกตั้ง และก่อนมีการดำเนินโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์

1.6 ควรมีผลบังคับให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องเข้าร่วมโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์

1.7 ควรให้อำนาจในการอนุมัติโครงการกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพในการบริหารโครงการ

2.1 สนับสนุนให้มีการจัดทำคู่มือ/ระเบียบของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้สนับสนุน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของผู้สมัครได้อย่างถูกต้อง เป็นมาตรฐานเดียวกัน

2.2 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรมีการปรับกระบวนการทำงานและโครงสร้างของงานให้มีความสอดคล้องกัน

2.3 ควรมีการให้ความรู้กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบและวิธปฏิบัติการณ์เลือกตั้ง รวมถึงอำนาจหน้าที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง การสร้างการยอมรับรู้แพ้รู้ชนะ รู้ภัย และการรู้จักสามัคคี รวมถึงการธำรงรักษาความเป็นมิตร เพื่อนบ้าน และความเป็นญาติพี่น้องในท้องถิ่น

2.4 ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์

2.5 ควรมีการพัฒนาบุคลากร สร้างวิทยากรในท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ

2.6 ควรมีการวัดประเมินผลและการรายงานผลการดำเนินงานของโครงการในแต่ละครั้ง

2.7 ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์การดำเนินโครงการให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1 ควรมีการศึกษาวิจัย “พฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้สนับสนุนและประชาชนต่อการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น” และนำผลจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการให้ความรู้กับประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน

2 ควรมีการศึกษาวิจัย “แนวทางการพัฒนาเสริมสร้างความเป็นพลเมืองและวิถีชีวิตประชาธิปไตย”

3 ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายในการเลือกตั้ง

4 ควรมีการจัดทำตัวชี้วัดเพื่อประเมินความคุ้มค่าของโครงการการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ที่เป็นมาตรฐานสากล (Electoral standard)

References

- Bureekul, T. and Thananithichot, S. 2012. **Impact of strategic planning on management of public organizations in Bosnia and Herzegovina.** International Journal of Quality 2(2), Winter 2012: 81-97 Berghahn Journals 2012.
- Gibson, J.L. Ivancevich, J.M. and Donnelly, J. H. 1979. **Organizations: behavior, structure, process.** (3rd). Dallas, Texas: Business.
- Herzberg, G. (1967). **The Motivation to Work.** New York: John Wiley.
- Jatekrongsuk, P. 2006. **The evaluate car taxes collection and administrative services efficiency of the Office of Transportation in Songkhla province.** Thesis. Master of Arts in Development Strategy. Songkhla Rajabhat University. (in Thai)
- Kamponphat, S. Suwannakut, N. Chana Nil, Y. and Meena Khet, P. 2016. **Performance evaluation of district health system evaluation at Det-Udom District, Ubon Ratchathani Province.** Humanities and Social Sciences Journal, Ubon Ratchathani Rajabhat University. 2016; 7(2): 105-130. (in Thai)
- Office of the Civil Service Commission. 2006. **Performance and project implementation.** <http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/>. 1 December 2018.

- Office of The Election Commission of Prachinburi. 2014. **The reconciliatory election project of the local admiration.**
<http://www2.ect.go.th/about.php?Province=prachinburi&SiteMenuID=5758>. 8 July 2018.
- Office of The Election Commission. 2014. **Guide to reconciliation in the election of local council members or local administrators.** Bangkok.
- Simon, Herbert A. 1947. **Administrative Behavior.** New York: McMillan.
- Stephen P. and Robbins. 1993. **Organizational Behavior: concepts Controversics and Applications.** New York: Prentice – Hall Inc.
- Stufflebeam and Daniel, L. 2003. **The CIPP model for Evaluation.** International Handbook of Educational Evaluation, 31-62.
- Techa, W. 2010. **The conformity of people in local political elections at Maehoyngoen Municipality of Doi-Saket District, Chiangmai Province.** Independent study Master of Public Administration degree Local government College of Local Administration Khon Kaen University, 2010. (in Thai)